

صورت چهارم تغییر شرایط اجرای حکم در خارج است:

در زمان قدیم اگر کسی ادعا می کرد فلانی به چشم من ضربه زده و چشم من نابینا نشده اما ضعف بینایی پیدا کرده، قاضی چقدر می بایست تعیین دیه می کرد؟ در عین اینکه قاضی می داند فلانی ضربه زده و چشم مضروب هم آسیب دیده اما اینکه چقدر آسیب دیده تا بر اساس آن دیه معلوم کند مشخص نبود. اینجا معصومین علیهم السلام با فراست این موضوع را حل کرده اند.

ما حکمی داریم که بینایی دیه کامل را دارد و به هر مقدار که از بینایی کم بشود به همان میزان از دیه کامل کم می شود مثلاً اگر پنجاه درصد بینایی کم شود، ضارب باید نصف دیه را به مصدوم بدهد.

اما در حال حاضر که دستگاه های پیشرفته میزان بینایی و کاهش آن را به صورت دقیق بیان می کند تکلیف چیست؟ اینجا بگوییم موضوع عوض شده است؟ بگوییم اضطرار عارض شده؟ ملاک حکم عوض شده؟ مصداق موضوع و متعلق عوض شده؟ هیچ کدام از این موارد نیست بلکه کیفیت اجرای حکم در تطبیق آن در خارج عوض شده است.

ان شاء الله در کتاب "روش شناسی اجتهاد / نظریه اطمینان" بیان خواهیم کرد که فقیه باید نصوصی که از معصوم صادر شده و بیان شریعت است و نصوصی که از معصوم صادر شده و شیوه های اجرایی شریعت است را تفکیک کند. و اگر امام در حال حاضر می بود آیا از همان شیوه های اجرای چهارده قرن قبل استفاده می کردند یا خیر.

خلاصه بحث: منشأ تغییر حکم تا کنون 4 مورد شد: 1: جایی مصداق تغییر کند 2: جایی که مناط و ملاک تغییر کند (نسخ) 3: جایی که حالات ثانویه یا تزاحم پیش بیاید 4: جایی که شرایط اجرای حکم و کیفیت تطبیق حکم در خارج تغییر کند.